

ضرورت ایجاد فضای سوم در بافت های سنتی شهرها

سهیل جباری^{*۱} ، علی دلزنده^۲ ، مرتضی میرزاحسینی^۳

^{۳،۱} دانش آموخته کارشناسی ارشد مهندسی معماری معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد هیدج ، زنجان ، ایران

^۲ دانش آموخته کارشناسی ارشد مهندسی معماری معماری دانشگاه تحصیلات تکمیلی آ.ب.آ ، قزوین ، ایران

پست الکترونیکی : memarinoo@yahoo.com

چکیده:

شهرهای ایجاد فضاهای شهری و بهبود آنها مهمترین نیاز مردم برای شکوفایی جامعه و اصلی ترین راهبرد برنامه ریزان شهر به شمار میروند . فضای سوم ، که پس از فضای اول (منزل) و فضای دوم (محیط کار) مهمترین فضای شهری می باشد، در سالهای معاصر در همه شهرهای سنتی در معرض تحول قرار گرفته اند . در این مطالعه سعی بر این است که با دیدگاهی جدید دلایل حذفشان از ساختار شهر ، ویژگی ها ، چگونگی وجود و کاربردهای آنها در گذشته بررسی شود که با لزوم احیا دوباره اینگونه فضاها در مناطق شهری همراه است . از این میان مراکز محله با توجه به اهمیتشان و کارکردهای انسانگرا و نقش کلیدی آنها در نشاط جامعه و فرهنگ مناطق مختلف شهری مد نظر هستند که امروزه در بافت های سنتی به دلایل مختلف یا تغییر کاربری داده و به فضاهای نامتعارف تبدیل شده اند یا از بین رفته و با عدم کاربرد همراه هستند و اینها نشان از کمرنگ شدن نقش اینگونه فضاها در مناطق شهری که حاصل تغییرات فرهنگی در دوران معاصر است . روش تحقیق مورد مطالعه تحلیلی توصیفی و سمت و سویی کاربردی دارد . با توجه به این موارد و تغییرات خواسته های انسان امروز ، نیاز به ایجاد مراکز محله ضروری به نظر می رسد که با اقدام به شناسایی مراکز مناسب برای ساخت مراکز محله در نواحی سنتی یا بهبود وضعیت آنها برای کاربری لازم همراه است .

واژه های کلیدی: شهر ، فضای شهری ، فضای سوم ، بافت سنتی ، مرکز محله .

۱- مقدمه :

ویژگیهای شهرهای سنتی ، مشکلات شهرهای امروز از این قرار است که در شهرهای ایران وجود تراکم یک مشخصه ی وجودی در شکل شهر و عامل معرفی آن می باشد . مناطق شهری ایران به دلایل اقلیمی که اغلب در اقلیم گرم یا سرد قرار دارند دارای تراکم شهری می باشند و از طرفی به دلیل سابقه و تمدن طولانی ، این مناطق سنتی دارای تراکم شهر نشینی هستند که این تراکم شهری و شهر نشینی امروزه باعث سکونت افراد زیادی در یک محدوده شده است .

با گذر زمان ، رشد جمعیت عامل دیگری بر افزایش تراکم شهری شده و مرزهای شهری را در اصطلاح به ترکاندن و در واقع از هم گسیختگی